

Sekcja:

Le re/azioni della brevit : un percorso tra letteratura, linguistica e altre arti nell'Italia contemporanea

EN: The Re/Actions of Brevity: A Journey Through Literature, Linguistics, and Other Arts in Contemporary Italy

Nazwiska koordynator w/ek wraz z danymi kontaktowymi:

prof. ucz. dr hab. Alessandro Baldacci (a.baldacci@uw.edu.pl) – koordynator zespołu „Sinalefe”
dr Anna Brysiak (anna.malgorzata.brysiak@uw.edu.pl) – koordynatorka zespołu „Microforma”
dr Dorota Kozakiewicz-Kłosowska (d.kozakiewicz@uw.edu.pl) – wsp ółkoordynatorka zespołu „Microforma”

Nazwa i informacja o zespole badawczym koordynującym sekcj :

Zespół badań nad krótką form  ekspresji „MICROFORMA”

Zespół MICROFORMA tworzą badacze, których zainteresowania naukowe koncentruj  się wokół takich dyscyplin jak literaturoznawstwo, j zykoznanstwo, polonistyka, komparatystyka, nauki o kulturze, sztuki filmowe i teatralne, przekładoznawstwo, dziennikarstwo, sztuki muzyczne, filozofia, nauki socjologiczne oraz architektura, w językach i obszarach językowych: angielskim, włoskim, polskim, francuskim i hiszpańskim. Głównym celem działalności zespołu jest podjęcie g łebokiej i wielowymiarowej refleksji nad krótką i/lub minimalistyczną form  ekspresji w rozmaitych jej przejawach, m.in. literackim (od noweli po opowiadanie, od mikropowieści po utwór liryczny i aforyzm), dziennikarskim (od notatki prasowej po felieton), teatralnym (od inscenizacji, przez jednoaktowk  po monodram), filmowym (ze szczególnym uwzględnieniem filmów krótkometrażowych) i telewizyjnym (od reklamy po serial), muzycznym, czy internetowym (np. blog, post, wideoklip). Poza prowadzeniem badań nad specyfik  „krótkości” w wymienionych obszarach, spróbujemy prze ledzi  strategie hybrydyzacji, jakie zachodzą między tymi gatunkami, co pozwoli z kolei na zastanowienie się nad zdolnością małych form ekspresji do ewolucji, wzajemnego przenikania się i umacniania swojej pozycji. Cz łonkowie zespołu b d  tworzyli mapy i panoramy pozwalające na uchwycenie fenomenu „zwi z lo ci” w zakresie interesujących ich dziedzin, a także by budowa  interdyscyplinarne sieci i pomosty dające możliwość globalnej refleksji nad krótką form  wyrazu we w sp łczesno ci na płaszczyźnie kulturowej i artystycznej. Kolejnym celem działalności zespołu jest otwarcie szerokiej przestrzeni w sp łpracy ze specjalistami zainteresowanymi formami ekspresji o charakterze „miniaturowym”, np. w zakresie sztuk plastycznych, komiksu, fotografii, urbanistyki i in., poprzez zaangażowanie w rozmaite inicjatywy naukowe i popularyzatorskie. W perspektywie, działania zespołu s u  nadto podjęciu i poszerzeniu transdyscyplinarnego dialogu między prowadzonymi badaniami a nauczaniem akademickim, gdzie zwi z le formy ekspresji doskonale wpisuj  się we

fragmentaryczny rozkład zajęć uniwersyteckich. Wymienione wyżej założenia będą realizowane poprzez wymianę idei i spostrzeżeń oraz dyskusje podejmowane podczas regularnych spotkań zespołowych, a także kontakt i dialog z krajowym i międzynarodowym środowiskiem akademickim, np. w ramach konferencji naukowych, wykładów i seminariów, projektów oraz publikacji naukowych, a także dzięki współpracy z innymi, polskimi i zagranicznymi, grupami badawczymi, ośrodkami akademickimi i instytucjami kultury.

Zespół badań nad współczesną poezją europejską „SINALEFE: Mappings of European Poetry”

Celem zespołu badawczego jest stworzenie przestrzeni dialogu dla autorów, krytyków, badaczy i studentów z różnych krajów Europy, co pozwoli na ożywienie debaty wokół doświadczenia poezji współczesnej, jej istotnych cech oraz zachodzących w niej zmian. Początki projektu sięgają 2021 r., kiedy powstało „Seminario Internazionale Permanente di Ricerca sulla Poesia Europea Contemporanea”, utworzone dzięki współpracy Katedry Italianistyki UW, Dipartimento di Lettere, Filosofia, Comunicazione na Uniwersytecie w Bergamo oraz Dipartimento di Studi Europei, Americani e Interculturali na Uniwersytecie „La Sapienza” w Rzymie. Począwszy od 2021 r. organizowaliśmy – zarówno w Bergamo, jak i w Warszawie – liczne spotkania i debaty poświęcone tematom, takim jak relacje między poezją a krajobrazem, dialog między poezją a geografą i historią, a także między głosem poety współczesnego a tradycją poetycką (od starożytności po dzień dzisiejszy). Biorąc za punkt wyjścia refleksje ważnych współczesnych autorów europejskich (takich jak włoscy poeci Milo De Angelis i Antonella Anedda, szwajcarsko-włoski poeta Fabio Pusterla, polska poetka Maria Dąbrowska, ukraińska poetka Lina Kostenko oraz francuska poetka Adeline Baldacchino), stworzyliśmy przestrzeń dla refleksji nad poezją współczesną, w której uczestniczą badacze nie tylko literaturoznawstwa, ale i innych dyscyplin naukowych zainteresowanych wpływem poezji na różne sfery wiedzy – nie tylko te stricte związane z literaturą. Ponadto, dzięki owocnej współpracy międzynarodowej, jaka została nawiązana w ramach seminarium, możliwe było zaangażowanie w projekt osób studenckich z Bergamo, Warszawy i Rzymu, co stanowi istotny element całego przedsięwzięcia. Jednocześnie, dzięki współpracy z badaczami literatury niemieckiej, włoskiej, francuskiej, polskiej i ukraińskiej, a także z komparatystami, rozpoczęliśmy badania nad kanonem poetyckim oraz kluczowymi zagadnieniami z zakresu współczesnej poezji europejskiej. W ramach Sinalefe postrzegamy poezję europejską nie jako sumę poszczególnych doświadczeń narodowych, ale jako przestrzeń żywej, otwartej i wzajemnej wymiany myśli i poszerzenia horyzontów, a także nowy sposób postrzegania i analizowania rzeczywistości. Częścią projektu jest też założona w 2022 r. seria wydawnicza poświęcona badaniom nad poezją europejską, publikowana przez florenckie wydawnictwo Le Lettere (serię redagują Alessandro Baldacci, Camilla Miglio i Amelia Valtolina). Książki wydawane w ramach serii dotyczą badań związanych z działalnością zespołu Sinalefe (w 2023 r. ukazał się pierwszy tom, pt. *Topologie del poema*) oraz publikacje monograficzne poświęcone niektórym z najważniejszych autorów poezji współczesnej (np. na 2025 r. planowane jest wydanie pierwszej włoskiej monografii dotyczącej twórczości niemieckiego poety Raoula Schrotta, a także publikacji zbiorowej poświęconej badaniom nad europejską poezją kobiecą i jej kanonem). Nasza działalność była pozytywnie oceniana i promowana w prasie, a także we włoskich audycjach radiowych.

Język sekcji:

włoski

Call for papers:

„Krótkość”, daleka od bycia jedynie „ekonomią słów”, jawi się dziś jako strategia ekspresyjna, zdolna do uchwycenia istoty rzeczy, kondensowania znaczeń, a także re-akcji w obliczu wyzwań współczesnej komunikacji. Celem proponowanego panelu jest przyjrzenie się roli krótkich form wyrazu – oraz ich przemian – we włoskiej kulturze XXI wieku: od literatury po językoznawstwo, od sztuk wizualnych po muzykę, od teatru po dziennikarstwo i komunikację cyfrową. Zastanowimy się, w jaki sposób brevis staje się narzędziem opracowywania nowych, innowacyjnych strategii reakcji i interwencji wobec najpilniejszych pytań naszych czasów, takich jak kryzys antropocenu czy nowe formy globalnego konfliktu.

Tradycja włoska od zawsze przywiązywała wagę do wartości krótkiej formy ekspresji i zwięzłości: od aforyzmów i przysłów, przez nowelę, epigramatyczną poezję, współczesne haiku, po narrację filmową i syntetyczne formy komunikacji cyfrowej. W dobie przyspieszonego rytmu życia i błyskawicznej konsumpcji treści, brevis może okazać się nie tylko koniecznością szybkiej odpowiedzi na pilne kwestie, ale również swoistą formą oporu (i reakcji) wobec rozproszenia oraz utraty poczucia wspólnoty, które charakteryzują naszą epokę.

Panel ma na celu analizę wielorakich przejawów shortness we włoskiej współczesnej panoramie kulturowej, ze szczególnym uwzględnieniem następujących obszarów:

- 1. Literatura i narracja** – jakie są formy i funkcje krótkości we współczesnej prozie i poezji włoskiej? Jakie gatunki i autorzy przyczynili się do redefinicji wartości syntezy w literaturze?
- 2. Językoznawstwo i komunikacja** – w jaki sposób krótkość kształtuje dzisiejsze dynamiki komunikacyjne: od dydaktyki po reklamę, od dziennikarstwa po media społecznościowe i/lub wykorzystanie sztucznej inteligencji (ze wszystkimi jej ograniczeniami i nieskończonymi (?) możliwościami)? Co implikuje zwięzłość/krótkość w procesach uczenia się i w nauczaniu języka włoskiego?
- 3. Sztuki i kultura wizualna** – w jaki sposób krótkość przejawia się w sztukach performatywnych, teatrze, muzyce i kinie? Jaką rolę odgrywają mikronarracje, krótkie formaty i syntetyczne eksperymenty w sztuce współczesnej?

Poprzez podejście interdyscyplinarne celem panelu będzie próba konstruowania swego rodzaju map koncepcyjnych, przydatnych do uchwycenia cech krótkości w jej specyficznych przejawach we współczesnej kulturze włoskiej, a także analiza jej estetycznych, komunikacyjnych i poznawczych implikacji.

Przykładowe pytania badawcze:

- Jakie strategie narracyjne i stylistyczne stosują współcześni autorzy włoscy, by podkreślić wartość krótkiej formy ekspresji?
- W jaki sposób zwięzła komunikacja odpowiada na potrzeby społeczeństwa cyfrowego i nowych form odbioru kultury?
- Jaki jest związek między syntezą a „gęstością” wyrazu w sztukach performatywnych i mediach?
- Jakie znaczenie mają krótkie formy w dydaktyce języka i literatury włoskiej dla stymulowania procesu uczenia się oraz myślenia krytycznego?
- Jakie są teoretyczne perspektywy refleksji nad krótkością jako zjawiskiem kulturowym i komunikacyjnym w kontekście włoskim?

La brevità, lungi dall'essere una semplice economia di parole, si configura oggi come una strategia espressiva capace di cogliere l'essenziale, di condensare significati, di rispondere e di (re)agire di fronte alle sfide della comunicazione contemporanea. Questo panel intende esplorare il ruolo delle forme brevi, e le loro trasformazioni, nella cultura italiana del XXI secolo, dalla letteratura alla linguistica, dalle arti visive alla musica, dal teatro al giornalismo e alla comunicazione digitale, interrogandosi sulle modalità attraverso cui la *brevitas* sia in grado di elaborare inedite e innovative strategie di reazione e intervento di fronte agli interrogativi più stringenti che mergono dal nostro tempo (come ad esempio la crisi dell'Antropocene o la nuova conflittualità globale). La tradizione italiana ha sempre riconosciuto il valore della brevità: dagli aforismi e proverbi alla novella, dalla poesia epigrammatica agli haiku contemporanei, fino alla narrazione cinematografica e alle forme sintetiche della comunicazione digitale. Oggi, in un'epoca dominata da ritmi accelerati e da un consumo rapido dei contenuti, la *brevitas* può rivelare non solo una necessità di risposta immediata a questioni che ci sollecitano con urgenza, ma anche una vera e propria forma di resistenza (e reazione) alla dispersione e alla perdita del senso di comunità che domina il nostro tempo.

Il panel si propone di indagare le molteplici declinazioni della shortness nel panorama culturale italiano, ponendo particolare attenzione ai seguenti ambiti:

- 1. Letteratura e narrazione:** quali sono le forme e le funzioni della brevità nella narrativa e nella poesia contemporanea italiana? Quali autori e quali generi hanno contribuito a ridefinire il valore della sintesi nella letteratura?
- 2. Linguistica e comunicazione:** in che modo la brevità caratterizza le dinamiche comunicative odierne, dall'insegnamento alla pubblicità, dalla scrittura giornalistica ai social media e/o all'utilizzo dell'intelligenza artificiale (con tutti i suoi limiti e con tutte le sue – infinite (?) – potenzialità)? Quali implicazioni ha la concisione nei processi di apprendimento e nella didattica della lingua italiana?
- 3. Arti e cultura visiva:** come la brevità si manifesta nelle arti performative, nel teatro, nella musica e nel cinema? Quale ruolo hanno le micro-narrazioni, i formati brevi e le sperimentazioni sintetiche nell'arte contemporanea italiana?

Attraverso un approccio interdisciplinare, il panel mira a delineare una mappa delle pratiche di brevità nell'attuale panorama culturale italiano, analizzando le loro implicazioni estetiche, comunicative e cognitive.

Possibili domande di ricerca:

- Quali strategie narrative e stilistiche vengono adottate dagli autori italiani contemporanei per valorizzare la brevità?
- In che modo la comunicazione breve si adatta alle esigenze della società digitale e alle nuove modalità di fruizione culturale?
- Qual è il rapporto tra la sintesi e la densità espressiva nelle arti performative e nei media?
- Come le forme brevi vengono utilizzate nella didattica della lingua e della letteratura italiana per stimolare l'apprendimento e il pensiero critico?
- Quali sono le prospettive teoriche per una riflessione sulla brevità come fenomeno culturale e comunicativo nel contesto italiano?

Bibliografia:

- Altieri Biagi, M.L., *Il linguaggio delle pubblicità: le fantaparoie*. Armando Editore, 2003.
- Arcangeli, M. *Il linguaggio pubblicitario*. Carocci, 2008.
- Arvidsson, A., and A. Delfanti. *Introduzione ai media digitali*. Il Mulino, 2024.
- Asor Rosa, A. *La Novella Occidentale dalle origini a oggi*. Vol. 1, Edizioni Moderne Canesi, 1960.
- Auerbach, E. *La tecnica di composizione della novella* [1926]. Theoria, 1984.
- Baldissone, G. „La novella e l'ascolto.” *Metamorfosi della novella*, edited by Giorgio Bárberi Squarrotti, Bastoni, 1982, pp. 33–51.
- Barthes, R. *Critique et vérité*. Seuil, 1966.
- Baudelaire, Ch. *Saggi critici* [1845–1857]. Pendragon, 2004.
- Benjamin, W. „Il narratore. Considerazioni sull'opera di Nicola Leskov” [1936]. *Angelus Novus*, Einaudi, 1962, pp. 247–274.
- Berardinelli, A. „Forma e identità del racconto italiano.” *Nuovi Argomenti*, vol. 5, nos. 1–3, 2002, pp. 254–260.
- . *Non incoraggiate il romanzo. Sulla narrativa italiana*. Marsilio, 2011.
- Bertacchini, R. *Novelle e racconti dell'Otto-Novecento in Italia*. Studium, 1998.
- Bonomi, I., and S. Morgana, editors. *La lingua italiana e i mass media*. Carocci, 2016.
- Calvino, I. *Lezioni americane* [1988]. Mondadori, 1993.
- Calzone, S., editor. *Cent'anni. Racconti italiani del Novecento*. Edisco, 2004.
- Capozzi, M. R. *La comunicazione pubblicitaria. Aspetti linguistici, sociali e culturali*. Franco Angeli, 2016.
- Carver, R. *Il mestiere di scrivere. Esercizi, lezioni, saggi di scrittura creativa*. Einaudi, 1997.
- Čechov, A. *Epistolario*. Edited by Giuseppe Venturi and Clemente Coisson, Einaudi, 1960.
- Chrzastowska, B., and S. Wyśłouch. *Wiadomości z teorii literatury w analizie literackiej*. WSiP, 1974.
- Cortázar, J. *Bestiario* [1951]. Einaudi, 1999.
- . *Clases de literatura*. Berkeley, 1980. Alfaguara, 2014.
- . *Lettera a Juan José Arreola* (20.9.1954). *Carta carbone. Lettere ad amici scrittori*, Sur, 2013.
- De Meijer, P. „La prosa narrativa moderna.” *La narrativa italiana dalle Origini ai giorni nostri*, edited by P. De Meijer, A. Tartaro, and A. Asor Rosa, Einaudi, 1997, pp. 187–277.
- Della Torre, R. *Invito al cinema. Le origini del manifesto cinematografico italiano (1895–1930)*, EDU-Catt, 2014.
- Desideri, P., editor. *Parla la pubblicità*. I Libri di Emil, 2021.
- Donnarumma, R. *Ipermodernità. Dove va la narrativa contemporanea*. Il Mulino, 2014.
- Duszak, A., and N. Fairclough. *Krytyczna analiza dyskursu. Interdyscyplinarne podejście do komunikacji społecznej*. Universitas, 2008.
- Duszak, A., and G. Kowalski. *Systemowo-funkcjonalna analiza dyskursu*. Universitas, 2013.
- Eikhenbaum, B. „Teoria della prosa” [1927]. *I formalisti russi*, edited by Tzvetan Todorov, Einaudi, 1968, pp. 231–247.
- Esposito, A. „Quando parliamo di racconti.” *Sul racconto. Calvino, Cortázar, Hemingway, James, Wallace*, edited by Maria Vicedomini, Les Flâneurs Edizioni, 2019.
- Finzi, G., editor. *Novelle italiane. Il Novecento*. Garzanti, 1991.
- Fonyi, A. „Perché una novella fa l'effetto di essere breve? L'esempio di Maupassant.” *La forma breve del narrare*, edited by Laura Innocenti, Pacini, 2013.
- Friedman, N. „Recent Short Story Theories: Problems in Definition.” *Short Story Theories at a Crossroads*, edited by Susan Lohafer and Jo Ellyn Clarey, Louisiana State University Press, 1989.

- Gadotti, G. *Pubblicità sociale. Lineamenti, esperienze e nuovi sviluppi*. Franco Angeli, 2009.
- Gadotti, G., and R. Bernocchi. *La pubblicità sociale. Maneggiare con cura*. Carocci, 2010.
- Gailus, A. „La forma e il caso: la novella tedesca dell'Ottocento.” *Il romanzo*, vol. 2, *Le forme*, edited by Franco Moretti, Einaudi, 2002, pp. 505–536.
- Genette, G. *Figure III. Discorso del racconto* [1972]. Einaudi, 1976.
- Giordana, M. „Che genere di corti?: il festival come strumento e la forma breve come misura.” *Scenari: quadrimestrale di approfondimento culturale*, vol. 8, no. 1, Mimesis Edizioni, 2018, pp. 207–214.
- Giuliani, L. A., and G. Lo Castro, editors. *Scrittori in corso. Osservatorio sul racconto contemporaneo*. Rubbettino, 2012.
- Grall, Catherine. *Le sens de la brièveté. À propos de Nouvelles de T. Bernhard, de R. Carver et de J.L. Borges*. Honoré Champion, 2003.
- Greimas, A. J. *Sémantique structurale; recherche et méthode*. Larousse, 1966.
- Grillandi M. (ed.), *Racconti italiani*, Gremese, 1971.
- Guglielmi G. [1992], *Un'idea di racconto*, in *il Verri*, 30.1.2006, pp.27–34.
- *La prosa italiana del Novecento II. Tra romanzo e racconto*, Einaudi, 1998.
- *Racconto versus romanzo. La narrazione novecentesca e il problema della sua interpretazione. Intervista a Guido Guglielmi*, ed. D. Brogi, Allegoria, XI, 32, 1999, pp.91–99.
- Guglielminetti M., *Sulla novella italiana. Genesi e generi*, Milella, 1990.
- Hemingway E., *Morte nel pomeriggio*, in Id., *Romanzi*, ed. F. Pivano, Mondadori, 1992.
- Innocenti L. (ed.), *La forma breve del narrare. Novelle, contes, short stories*, Pacini, 2013.
- James H., *The Art of Fiction* [1884], in Id., *Literary Criticism*, Literary Classics of the US, 1984.
- Jauss H. R., *Esperienza estetica ed ermeneutica letteraria* [1982], Il Mulino, 1987.
- Kochan, M. *Slogany w reklamie i polityce*. Trio, 2007.
- Kornacka, B. *Fenomen „młodych pisarzy” w literaturze włoskiej końca XX wieku*. Wydawnictwo Naukowe UAM, 2016.
- La Porta, F. *La nuova narrativa italiana. Travestimenti e stili di fine secolo* [1999]. Bollati Boringhieri, 2003.
- Lukács, G.. *L'anima e le forme* [1911]. SE, 2002.
- *Teoria del romanzo* [1916]. SE, 1999.
- Luperini R., *Il trauma e il caso. Sulla tipologia della novella*, in Id., *L'autocoscienza del moderno*, Liguori, 2006, pp.163–176.
- Manganaro A. (ed.), *Scritture e letture: Novella e racconto*, Bonanno Editore, 2009.
- Manganelli G., *Che cosa non è un racconto*, in *Nuovi Argomenti*, 18, April-June, 1986.
- Matthews B., *The Philosophy of the Short Story* [1882], Folcroft Library, 1971.
- May Ch. E., *The New Short Story Theories*, Ohio University Press, 1994.
- Moravia A., foreword to *Racconti italiani*, ed. G. Carocci, Lerici, 1958.
- Musil R., *Vorwort zu den Novellen* [1911], in Id., *Gesammelte Werke 8. Essays und Reden*, Reinbeck, 1978, II, pp.1312–1313.
- O'Connor F., *The Lonely Voice. A Study of the Short Story* [1962], Macmillan, 1965.
- Ong W.J., *Orality and Literacy: The Technologizing of the Word* [1982], Routledge, 2012.
- Pagliarani E., Pedullà W. (ed.), *I maestri del racconto italiano*, Rizzoli, 1964.
- Paverini, Paolo. *Il videoclip. Strategie e figure di una forma breve*. Maltemi Editore, 2004.
- Pellizzi F., *Forme e statuto del racconto breve* [2005], in *il Verri*, 30.1.2006, pp.129–139.
- Petruciani M. (ed.), *Racconti italiani del Novecento*, Lucarini, 1987.
- Picchi M., Italy, in *The Kenyon Review*, XXXI, 4, 1969, pp.486–492.
- Piccioni L., *La narrativa italiana tra romanzo e racconti*, Mondadori, 1959.

Pirandello L., *Romanzo, racconto, novella* [1897], in *Allegoria*, III (8), 1991, ed. F. Rappazzo, pp.158–160.

Pirandello L., *Soggettivismo e oggettivismo nell'arte narrativa* [1908], in Id., *Saggi e interventi*, ed. F. Taviani, Mondadori, 2006, pp.685–712.

Pistelli M., *La giovane narrativa italiana. Scritture di fine millennio*, Donzelli, 2013.

Pittèri, D. *La pubblicità in Italia. Dal dopoguerra a oggi*. Laterza, 2006.

Poe E.A., *Opere scelte*, ed. G. Manganelli, Mondadori, 1971.

PolICASTRO G., *La «brevità succosa»: la novella e il canone contemporaneo (per un'ipotesi di revisione)*, in P. Cataldi (ed.), *Per Romano Luperini*, Palumbo, 2010.

Propp V., *Morphologie du conte* [1928], Seuil, 1965.

Riva, C. et al. *Sociologia dei media*. UTET, 2022.

Scego, I. (ed.), *Italiani per vocazione*, Cadmo, Florence 2005; Segre C., *La novella e i generi letterari* [1988], in Id., *Notizie dalla crisi. Dove va la critica letteraria?*, Einaudi, 1993, pp.109–119.

Shklovsky V., *La struttura della novella e del romanzo* [1929], in B. Ejchenbaum et alii, *I formalisti russi*, ed. T. Todorov, Einaudi, 1968, pp.205–229.

Siciliano E. (ed.), *Racconti italiani del Novecento* [1983], Mondadori, 2001.

Skowronek, B. *Mediolingwistyka dekadę później*. Wydawnictwo Naukowe UKEN, 2024.

Smoleń-Wawrzusiszyn, M. *Polskie dyskursy marketingu. Perspektywa lingwistyczna*. Wydawnictwo KUL, 2018.

Streiff Moretti M. (ed.), *Novelle, racconti e testi brevi nella letteratura del Novecento*, Edizioni Scientifiche Italiane, 1997.

Szczęsna, E. *Poetyka mediów. Polisemiotyczność, digitalizacja, reklama*. Wydawnictwo Polon, Uniwersytet Warszawski, 2007.

— *Poetyka reklamy*. PWN, 2001.

Talarco L., *L'istante e il frammento. Estetica del racconto nel primo Novecento*, Albo Versorio, 2012.

Tampone, F. *Le rappresentazioni della violenza di genere nelle pubblicità sociali italiane. Un'analisi intersezionale*. Studi di Genere. Quaderni di Donne e Ricerca, 2021.

Taviani G., *Totalità in frantumi. L'influenza del racconto sul romanzo nella Prosa italiana del Novecento di Guido Guglielmi*, in *Allegoria*, X, 29–30, 1998, pp.235–242.

Tellini G., *La tela di fumo. Saggio su Tozzi novelliere*, Nistri-Lischi Editori, 1972.

Testa, A. *La pubblicità*. Il Mulino, 2007.

Testa E., *Figure del silenzio nel racconto italiano contemporaneo*, in *Il detto e il non detto*, ed. L. Waage Petersen, B. Grundtvig, P. Schwarz Lausten, Cesati, 2002, pp. 87–106.

Vicedomini, M. *Sul racconto. Calvino, Cortázar, Hemingway, James, Wallace*. Les Flâneurs Edizioni, 2019.

Volli, U. *Semiotica della pubblicità*. Laterza, 2003.

Walter, N. *Zanurzeni w mediach. Konteksty edukacji medialnej*. Wydawnictwo Naukowe UAM, 2016.

Wasilewski, K. „Framing i analiza ramowa – stan badań we współczesnym medioznawstwie. Przegląd stanowisk badawczych.” *Media – Kultura – Komunikacja Społeczna*, vol. 1, no. 14, 2018, pp. 91–109. DOI:10.31648/mkks.2952.

Zatti S., Stara A. (ed.), *Moderna. Semestrle di teoria e critica della letteratura. Un genere senza qualità. Il racconto italiano nell'età della short story*, XII, 2-2010.